

6. ПРЕКВАЛИФИКАЦИЯ ОТ КОРАБЕН МЕХАНИК В СПЕЦИАЛИСТ ПО КОРАБНИ РАДИОТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА

Преди да отпътуваме за СССР за обучението в курс за специалисти по радиотехнически средства на военноморския флот, бяхме инструктирани в Министерство на отбраната. Предварително знаехме, че курсът се провежда във Военноморско училище по радиолокация в град Гатчина, недалеч от Ленинград, и че продължителността на курса е една година. Заминахме в края на м. юни 1958 г. и трябваше да се върнем през м. юли 1959 г.

Преди нас там вече беше проведен един курс с морски офицери от България.

Известно ни беше, че отпуск в България през тази година няма да има.

Снимка на групата ни.

*Отляво надясно клекнали: Свилен Исаев,
Тодор Димов, Иван Йотов; прави: Марин Цонев,
Алекси Попов, полковник – преподавател,
на когото не помня името, Никола Кожухаров,
Христо Иванов*

В нашата група за курса бяхме следните офицери: капитан-лейтенант Алекси Попов, капитан-лейтенант Христо Иванов, старши-лейтенант Тодор Димов, лейтенант Никола Кожухаров, лейтенант Свилен Исаев, лейтенант Марин Цонев и моя милост. Старши на групата ни беше Алекси Попов.

Мисля, че за всички това беше първото пътуване зад граница. Затова всичко ни правеше впечатление. Изключвам моето плаване с ескадрения миноносец до Албания.

Пътуването беше с руски спални вагони, по 4 човека в купе. Доколкото помня, тръгнахме някъде малко преди обед

и пристигнахме в Ленинград след два дни и три нощи. Пътуването беше през Киев за Ленинград.

Особено чувство за раздяла с България и с близките си почувствах, когато влакът премина през моста на река Дунав. Като че ли всичко остана някъде далече.

Граничните и митническите проверки бяха много строги. След Гюргево и Букурещ и пътуването през нощта достигнахме границата с тогавашния Съветски съюз. Последната гранична и митническа проверка в Румъния беше в Яш, а след пресичането на границата бяхме на територията на СССР, Молдав-

ската република. Граничният пункт се казваше Унгени. Там преминахме много щателна проверка. Напуснахме вагоните с багажа си и всеки един бе проверен отделно.

Слизането от вагоните беше свързано и с това, че се сменяха колелата на вагоните. Това е свързано с факта, че разстоянието между релсите на железниците в Русия е по-голямо от това в Европа. Такова е било разстоянието на първата железопътна линия от Санкт Петербург до Москва, построена при Николай I.

На граничния пункт Унгени ни посрещна руски офицер, който се грижеше за пътуването ни по-нататък. В Киев се смени влакът за Ленинград и след третата нощ пристигнахме на една от гарите в Ленинград. От там с автобус достигнахме крайната цел на пътуването ни гр. Гатчина.

Няколко думи за Гатчина. Гатчина се намира на 48 км от Санкт Петербург, Ленинградска област. Още през 18. век по времето на Петър I районът на Гатчина заедно с няколко села е бил собственост на различни членове на царската фамилия. При Екатерина II е построен Големият Гатчински дворец. По-късно продължително време е живял в двореца Павел I и сигурно затова е известен като Двореца на Павел I. След Революцията през 1917 г. Дворецът е превърнат в музей, който е открит още през 1918 г. Дворецът заедно с парковия комплекс са едно от най-забележителните места в околностите на Санкт Петербург.

Централната част на Двореца в Гатчина с паметника на Павел I

Трябва да се отбележи едно интересно обстоятелство за двореца през Втората световна война. Известно е, че Ленинград е бил в обсада близо 900 дни. Всички места с исторически и културни забележителности в областта са били окупирани от хитлеристите. Много ценности са заграбени, а дворците са разрушени. Дворецът в Гатчина е пострадал сравнително малко от войната. Даже паметникът на Павел I и други забележителности са запазени. Това се дължи на обстоятелството, че Павел I е бил голям германofil и хитлеристите са се въздържали от разрушаване на двореца.

Когато ние пристигнахме в Гатчина през м. юни, паркът със своите езера, разнообразни дървесни видове и цветни алеи беше много красив.

Военноморското училище се намиреше в част от двореца. Нас ни настана в една сграда извън двореца, която беше общежитие за чуждестранните офицери. Освен нас имаше няколко офицери от Албания и един офицер от Китай – Цян Нян Сян. Заедно с него имаше и китайски курсанти, но те не бяха в офицерското общежитие.

Нашата група беше настанена в 2 или три стаи. Ние с моя съвипусник и приятел Марин Цонев бяхме настанени в една стая с бъдещия ни интересен китайски приятел Цян.

Тримата съквартиранти: Иван Йотов, Цян Нян Сян, Марин Цонев

На другия ден след пристигането ни се срещнахме с началника на училището контраадмирал Крупски. Племенник на Надежда Крупская. Той се запозна с всеки от нас, интересува се за България и ни разказа за нашето бъдещо обучение в училището, което подготвяше офицери по радиотехнически средства на флота. Приятен на вид, спокоен и дружелюбен руски адмирал.

Първото нещо, което ни направи впечатление и с което се мъчихме да свикнем, бяха така наречените „бели нощи“. През месец юни (20 – 22) е лятно слънцестоене. Най-дълъг ден и най-кратка нощ. На Северния полярния кръг по време на лятното слънцестоене денят е 24 ч.

*Вицеадмирал
Михаил Александрович Крупский*

В широтите на Ленинград през юни и юли слънцето се скрива за кратко време зад хоризонта и пак изгрива. Това, разбира се, е не само необичайно за нас като природа, но оказваше особено въздействие на организма ни. Ние сме свикнал, все пак през нощта да е тъмно.

Опитвахме се да си „направим нощ“, като освен завесите на прозорците поставяхме и одеяла, но не можахме да се залъжем и беше доста трудно, докато свършат белите нощи. Имаше още природни феномени, но за тях по-късно.

Започнахме занятията и всички се отнасяхме към задачата ни да усвоим новата си специалност с отговорност. Независимо от това, че всеки от нас имаше различна подготовка от Морско училище, се справяхме много добре с материала.

Преподавателите разбраха още в началото, че нашата подготовка е несравнима с тази, например на офицерите от Албания, и ни преподаваха като цяло позадълбочено и на по-високо теоретично ниво. Учебната база на училището беше много добра за времето и това още повече повишаваше интереса ни и усвояването на учебния материал. Останали са в съзнанието ми имената само на двама преподаватели. Капитан I ранг Махагонов, който ни преподаваше индикаторни устройства на Радиолокационните станции. Много интересна и важна част от всяка радиолокационна станция и други радиотехнически средства. Говореше бавно, точно и разбираемо. Другият преподавател беше по хидроакустика и се казваше капитан I ранг Дунаев. За нас и специално за мен това беше една съвършено нова наука. Единствен от нас определена подготовка в тази област имаше капитан-лейтенант Христо Иванов Христов, който беше от студентски випуск на Морско училище. Постъпил е в училището от студент по физика в Софийския университет. По-късно е завършил университета по тази специалност. Той единствено имаше и опит като офицер по РТС на кораби във флота.

Преподавателят по хидроакустика имаше богат практически опит на кораби по време на войната и разказваше интересни истории. Почти всички преподаватели бяха участвали във Втората световна война.

Между другото, относно разбирането на това, което ни се преподаваше, естествено на руски език. Ние, а мисля, че по онова време и повечето българи на нашата възраст мислехме, че знаем руски език. Поне така си мислех, докато не се срещнах с хора, за които руският е майчин език. Например, скоро като пристигнахме, решихме да отидем на кино. Гледахме някакъв руски филм. Като започна прожекцията, останах изненадан, че много неща не мога да разбера и че артистите говорят „много бързо“. Не всичко можеше да се разбере понякога и при разговор на обикновени битови теми. Все пак мисля, че всички успяхме да се справим добре с този проблем. Известни трудности имаше и при усвояването на новите термини и понятия по специалните дисциплини.

За обучението ни мога да кажа само добри думи. Преподавателите, лаборантите в кабинетите, служителите в библиотеката, помощният персонал и всички, които имаха отношение към нашата подготовка и живота ни, се отнасяха много добре към нас.

В училището се отделяше внимание и време за запознаване на чуждестранните обучаеми с Ленинград и неговите забележителности, за запознаване с руската култура.

Още от началото се организираха няколко екскурзии до Ленинград. В града всичко ни правеше впечатление и сградите и улиците, и природата. Впечатляваха ни Невският проспект, сградата на Адмиралтейството, Зимният дворец, площадът пред него с Александрийската колона, Триумфалната арка, изгледът към Василевския остров с Ростралните колони и сградата на Военноморския музей, Дворцовият мост над пълноводната, оградена с каменни стени река Нева, паметникът на Петър I, изгледът към Петропавловската крепост и още много други забележителности. Както има един израз в Ленинград, особено това, което е било Санкт Петербург, „всеки камък е история“.

Сградата на Зимния дворец, в която е разположен най-големият музей на Русия – Ермитажа

Аз и още някои от групата ни още през есента си купихме фотоапарати, защото ми се искаше да „запечатам“ видяното и колкото е възможно повече

Снимка с Марин Цонев (вдясно) до паметника на Петър I, основателя на Санкт Петербург през 1703 г.

Снимка с Марин Цонев (вляво) до Александрийската колона, на площада пред Зимния дворец

снимки да изпратя на жена ми и близките ми. Купих си сравнително скъп фотоапарат, марка „ФЕД-2“. Това беше първият ми фотоапарат, с който съм снимал и много години след това най-малко в 15 страни. Тук трябва да отбележа, че голяма помощ във фотографските ми увлечения получавах от моя съквартирант Цян. Той беше майстор в тази работа. Имаше и специално обзаведена лаборатория за промиване на филмите и правене на снимки. Наскоро преглеждах част от фотоархива си и установих, че най-голямото количество снимки имам от първото ми, макар и едногодишно пребиваване в Гатчина.

През време на престоя ни посетихме Ермитажа и други галерии и музеи. За първи път се запознах с произведенията на велики европейски и руски художници. Много ме впечатляваха разказите на екскурзоводите за известни картини и художници. Това породило интерес в мен да науча повече за тях. Търсех и четях книги за тях.

В една от 400-те зали на Ермитажа

В училището имаше специален клуб за културна и развлекателна дейност. В събота и неделя се организираха така наречените танцови забави. Аз не бях техен любител, но другите бяха редовни посетители.

Този клуб организираше и различни лектории. Мен много ме интересува лекторията по музика. Идваха лектори от Ленинград и не само разказваха за различните композитори и техните произведения, но се изпълняваха и части от произведенията им.

Честно казано, дотогава почти не бях се докосвал до изобразителното изкуство и до класическата музика. Може да се каже, че ми се отвориха очите за един нов, прекрасен за мен свят.

В околностите на Ленинград има още много забележителни места, някои от които посетихме. Един от дворците, който силно ме впечатли, беше Екатерининският дворец в градчето Пушкин (Царско село). Може би най впечатляващо беше посещението ни в Петродворец, сега Петергоф. Дворецът и целият архитектурен и парков комплекс с множество разнообразни фонтани, канали, алеи и дървета е място, което те кара да почувстваш, че се намираш в някаква приказна красива обстановка. По-късно много пъти съм посещавал Петергоф и това чувство винаги ме е съпровождало, но първия път беше най-силно впечатляващ.

*Част от парковия комплекс в Петергоф.
Дворецът и началото на главната каскада на фонтаните*

Друга забележителност, която остави силни впечатления в мен, беше Кронщат. Даже сега си мисля как са ни разрешили да посетим града-крепост Кронщат. Той беше военноморска база, която сигурно и сега е закрыта за посетители. Но така или иначе беше ни организирана екскурзия до Кронщат. Тогава до остров Котлин, на който е Кронщат, можеше да се отиде само по море. Островът е на около 30 км от Ленинград.

Видяхме някои сгради още от времето на Петър I, а също така паметника на големия руски учен и флотоводец адмирал Макаров. Важна забележителност е Морската катедрала, чийто патрон е Свети Николай, покровителят на моряците. Катедралата е изградена цялата от мрамор, с позлатени кубета.

Снимка пред паметника на адмирал Макаров в Кронщат

Катедралата в Кронщат

Мисля, че през тази една година се обогатих духовно, научих толкова много неща и разбрах, че светът около нас е безкраен и човек трябва да се стреми колкото е възможно повече да се обогатява със знания и лични впечатления за духовните и материалните богатства в света. До този извод достигнах, разбира се, по-късно в живота си, но началото беше положено тогава, през 1958 г.

Лятото и есента в Гатчина са много красиви и приятни за разлика от зимата. По онези времена зимата беше с много сняг и с много ниски температури (казвам го не случайно, сега не е така). В нашата морска зимна форма на главата си имахме черни шапки от плат. Като се застуди и падна сняг, от училището ни дадоха веднага топли кожени ушанки. Освен това ни посъветваха през големите студове да се въздържахме да излизаме навън. Температурите през тази зима падаха под -30 градуса. Като се добави и високата влажност, и студът ставаше непоносим.

На разходка с лодка в парка на Гатчина

[За да продължите натиснете
ТУК](#)